

Statoil/Hydro-fusjonen sett i et sokkelperspektiv*

av

Petter Osmundsen¹

Professor i Petroleumsøkonomi

Universitetet i Stavanger

Ingress:

Artikkelen analyserer effekten StatoilHydro fusjonen får for norsk sokkel. Ulike mål på markedsmakten til StatoilHydro presenteres, og virkninger av redusert konkurranse diskuteres. Fusjonen kan også gi fordeler for norsk sokkel, og disse analyseres.

* Artikkelen bygger på Osmundsen (2007). Eric Mathiesen og Magnar Haugvaldstad i Oljedirektoratet takkes for å ha stilt til rådighet produksjons- og ressurstill fra norsk sokkel. En rekke fagpersoner i næring og forvaltning takkes for nyttige og konstruktive innspill til rapporten.

¹ Universitetet i Stavanger, Institutt for Industriell Økonomi og Risikostyring, Seksjon for Petroleumsøkonomi, Tel. (47) 51 83 15 68, Mobil (47) 99 62 51 43, Petter.Osmundsen@uis.no, <http://www5.his.no/kompetansekatalog/visCV.aspx?ID=08643&sprak=BOKMAL>

1. Innledning

Fusjonen er gunstig for utenlandssatsingen til StatoilHydro. Størrelse er vesentlig i olje- og gassbransjen. Det er en positiv sammenheng mellom størrelse og kapitalmarkedsprising for oljeselskaper.² Begrunnelsene er mange. Større selskaper kan for eksempel ha et større vekstpotensial i sine porteføljer. Størrelse kan også ha positiv effekt på myndighetenes diskresjonære lisenstildelinger av olje- og gasskonsesjoner; store og prospektive operatørskap, som er både kunnskaps- og ressurskrevende, gis ofte til de største selskapene. Et større geologisk mulighetsområde, kan gi store selskaper muligheten til "fløteskumming". De største internasjonale oljeselskapene har også de beste mulighetene for global skattetilpasning.³ På den andre siden har store selskaper betydelige koordineringskostnader og kan gå glipp av fordeler innen fokuserte strategier og spesialisering. I sum er det god grunn til å tro at utenlandssatsingen til StatoilHydro vil styrkes som følge av fusjonen.

Fusjonen kan også representere fordeler for norsk sokkel. Blant disse er rasjonalisering, bedret utnyttelse av knappe personalressurser, og at man med bredere og tyngre lisenseierskap kan se større deler av sokkelen i sammenheng.⁴ Med egnede grep for å bevare konkurransen på sokkelen vil dette derfor ikke bare kunne bli en lønnsom fusjon for selskapene, men også for samfunnet. Dersom man ikke foretar justeringer knyttet til aktørbildet og regulering, er det fare for at fusjonen vil ha negativ samfunnsøkonomisk verdi for Norge.

2. Norsk sokkel viktigst

Utenlandsaktivitet er helt avgjørende for å utvikle våre hjemlige oljeselskaper. Selskapene ville råtnet på rot og kompetansemiljøene ville erodert om de skulle begrense sin aktivitet til en norsk sokkel som har passert sitt toppunkt. Lærdom og kompetanse fra utenlandsaktivitet vil også ha positiv effekt på virksomheten i Norge.

Provenymessig vil dividende fra utenlandssatsing være et fint tilskudd, men i overskuelig fremtid er det beskatning og statens direkte eierandeler på norsk sokkel som utgjør hovedinntektene til staten fra virksomheten. Det er nasjonalstatene som har beskatningsrett til naturressurser (kildeprinsippet i selskapsbeskatningen) og som drar inn brorparten av ressursrenten i petroleumssektoren. Siste års ressursnasjonalisme har forsterket dette bildet.

² Se Osmundsen m.fl. (2006a, 2006b, 2004, 2002).

³ Dette er en gunstig bedriftsøkonomisk effekt, men ikke samfunnsøkonomisk når det gjelder aktiviteten på norsk sokkel. Oljeskattekontoret vil møte økte utfordringer ved fusjonen.

⁴ Ett eksempel på sistnevnte er områdesamordning på vedlikehold.

Bidraget Norge kan få fra utenlandsvirksomheten er derfor ikke petroleumsskatt, men kun dividende. Dividende utgjør mindre enn 3 prosent av statens proveny fra petroleumsvirksomheten.⁵ Det er med andre ord ikke statens eierrolle i petroleumsnæringen - som gjerne få mest oppmerksomhet - som er viktigst. Det er inntektene fra petroleumbeskatning og statens direkte eierandeler (SDØE) som genererer statens proveny fra næringen, og det er følgelig statens forvaltnings- og regulatorrolle som er viktigst.

Provenyeffekten av norsk versus internasjonal petroleumaktivitet kan nærmere illustreres ved resultatregnskapet i Statoil.

(i millioner kroner)	Undersøkelse og produksjon Norge	Internasjonal undersøkelse og produksjon	Naturgass	Foredling og markedsføring	Øvrig virksomhet og eliminering	Sum
Året 2005						
Eksternt salg	2 114	6 366	44 973	338 318	437	392 208
Mellom segmenter	95 417	13 197	586	236	-109 436	0
Resultatandel fra tilknyttede selskap	92	0	264	826	-92	1 090
Sum driftsinntekter	97 623	19 563	45 823	339 380	-109 091	393 298
Av- og nedskrivninger	11 450	6 273	775	2 207	392	21 097
Resultat før finans, andre poster, skatt og minoritetsinteresser	74 132	8 364	5 901	7 646	-947	95 096
Beregnet skattekostnad for segmentet	-56 030	-3 027	-4 013	-1 288	0	-64 358
Resultat for segmentet	18 102	5 337	1 888	6 358	-947	30 738

Tabell 1: Årsregnskap for Statoil for 2005. Tilgjengelig fra Statoils hjemmeside, <http://www.statoil.com/inf/SVG03636.nsf?opendatabase&lang=no&app=2005accounts>

Hvis vi fordeler utbyttet fra Statoil i 2005 på 8,1 milliarder mellom de ulike virksomhetsområdene i selskapet, med andelen av årsresultatet som vekt, kan 1,4 milliarder av utbyttet kobles til internasjonal undersøkelse og produksjon. Bidraget fra utenlandsvirksomheten vil være litt større enn dette, ettersom nedstrømsaktivitetene (som her ikke er splittet mellom ulike land) også inneholder internasjonal aktivitet. Men i

⁵ Kilde: Faktaheftet (2006).

forhold til Statoils skattebetaling på norsk sokkel - 56 milliarder - eller statens samlede proveny fra sektoren - 283 milliarder - er utenlandsbidraget ubetydelig.⁶

Dette er imidlertid et bilde som vil endres over tid. Norsk sokkel har antagelig nådd sitt toppnivå, med utsikter til svakt fallende proveny over tid.⁷ Samtidig vil den økende oppbyggingen av utenlandsvirksomheten i StatoilHydro gi gradvis større tilskudd.⁸ Årsresultatet i internasjonal U&P i Statoil har vist en sterk utvikling, fra 1,1 milliarder i 2003, 2,8 i 2004 og 5,3 i 2005. Over tid vil derfor det internasjonale bidraget til statens proveny fra petroleumssektoren være stigende. Men ettersom størstedelen av grunnrenten tilfaller vertslandet - som har beskatningsretten - er det virksomhet på norsk sokkel som i overskuelig fremtid vil være dominerende på provenysiden, og som derfor må ha hovedfokus i samfunnsøkonomiske betraktninger i petroleumssektoren.

Som nevnt har resultatet i den internasjonale satsingen til Statoil vist en meget bra utvikling. Selv om de har fått svært god hjelp av en dramatisk øking i olje- og gassprisene i denne perioden, er det allikevel klart at man på relativt kort tid har bygget opp en slagkraftig og lønnsom internasjonal aktivitet. Denne økte aktiviteten er viktig for at ikke det norske oljemiljøet skal forvitne når aktiviteten reduseres på norsk sokkel. Den internasjonale satsingen vil gi avkastning på kunnskap som er bygget opp i norsk olje- og leverandørindustri gjennom 40 år.

Utenlandssatsingen er med andre ord både riktig og viktig. Men man må ha to tanker i hodet på en gang. Det må satses både ute og hjemme. Utenlandssatsingen må ikke gå ut over aktiviteten på norsk sokkel. Som illustrert overfor vil dette være en svært dårlig samfunnsøkonomisk løsning for Norge. Ved å tillate en så sterk markedskonsentrasjon som fusjonen StatoilHydro representerer - uten samtidig å stimulere konkurransen og styrke petroleumsforvaltningen - risikerer man en satsing ute på bekostning av norsk sokkel, ettersom den nødvendige dynamikken på norsk sokkel kan bortfalle. Man skal også være oppmerksom på faren for at det nyfusjonerte selskapet ikke har tilstrekkelig fokus og ledelsesoppmerksomhet rettet mot norsk sokkel, gitt den sterke satsingen på internasjonalisering. Bedriftsøkonomiske løsninger som velges er ikke nødvendigvis samfunnsøkonomiske. Petroleumsforvaltningen har her en viktig oppgave å spille, ved å fremme konkurransen og kontinuerlig utfordre selskapet til å søke gode løsninger.

⁶ Her kan det innvendes at egenskaper ved avskrivningsprinsipper i petroleumsnæringen gjør at årsresultatet ikke nødvendigvis gir et riktig bilde av den underliggende lønnsomheten, se Osmundsen m.fl. (2006b, 2007). Det endrer imidlertid ikke bildet om man i stedet baserer fordelingen av utbyttet på basis av driftsresultat - 1,35 milliarder kan da tilskrives utenlandsvirksomheten. Selv om man skulle fordelt dividenden i henhold til markedsverdi - og fått en dividende ute på 3,2 milliarder - er det fortsatt slik at statens inntekter på utenlandsengasjementet er marginalt i forhold til provenyet fra norsk sokkel.

⁷ Provenytoppen kan imidlertid komme senere enn produksjonstoppen ettersom dagens høye investeringstall gir høye skattemessige avskrivninger.

⁸ I henhold til Wood Mackenzie (2006) kan imidlertid rundt 40 prosent av markedsverdien i Statoil allerede nå tilskrives utenlandsengasjementet.

3. Sterk markedskonsentrasjon

Makten på norsk sokkel ligger i operatørskap. Det er operatøren som utreder alle viktige beslutninger for lisensen, og det er operatøren som setter vedtakene ut i livet. Det er her en viss analogi til forholdet mellom regjering (operatør) og storting (lisenspartnere), eller mellom administrasjon (operatør) og styre (lisenspartnere) i et selskap. Det er operatørselskapet som kartlegger reservoaregenskaper, foreslår utbyggingsløsninger, samt administrerer utbygging og drift. Dette gir operatøren en sterk kontroll over feltet. Det er videre operatørselskapet - enten direkte eller på vegne av lisensen - som leier inn rigger og setter ut utbyggings- og drifts- og vedlikeholdsjobber, noe som gir en sterk stilling også overfor leverandørnæringen.

Selskapet som er operatør bygger opp en stab knyttet til lisensen. Disse direkte utgiftene kan føres mot lisensen, dvs. at operatørselskapet før skatt selv bare dekker en andel lik eierandelen i lisensen. Dette gir en betydelig merverdi for operatørselskapet, ettersom de gjennom dette kan styrke sitt fagmiljø. Gjennom operatørskap får selskapet også tilgang på FoU- midler. Disse kan brukes til oppbygging av kompetanse i eget fagmiljø, og dette muliggjør kanalisering av penger til egne teknologiske satsningsområder. Operatørskap gir mulighet til oppbygning av en stor og sammensatt organisasjon. Samtidig gir det makt, slik det alltid er når en part sitter på mer informasjon og utredningskapasitet enn andre. De aller fleste viktige operatørskap på norsk sokkel er samlet hos StatoilHydro.

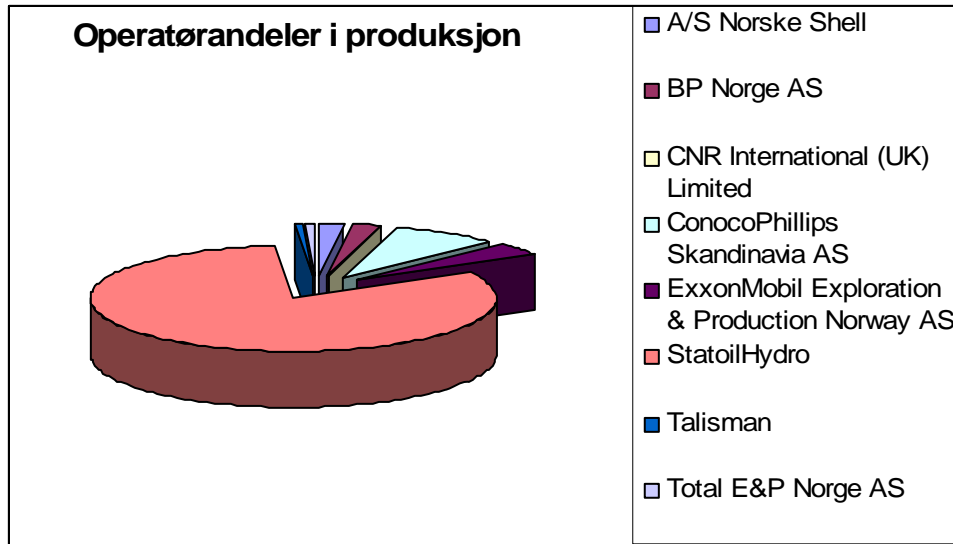
I det følgende vil det bli presentert ulike mål på markedsmakten til StatoilHydro på norsk sokkel.

Det er til sammen 291 operatørskap på norsk sokkel, hvorav StatoilHydro har 154 - eller 53 prosent. Det er 60 felt i produksjon og besluttet utbygget på norsk sokkel. StatoilHydro er operatør for 40 av disse, eller 65 prosent.⁹

Antall operatørskap er kanskje ikke det mest presise målet for makt på sokkelen, ettersom det å operere et stort felt gir mye mer makt enn å operere et lite felt. Det er derfor nødvendig å vekte de ulike operatørskapene med størrelse. Målet på markedspekt blir da andelen av produksjonen på sokkelen som opereres av det fusjonerte selskapet. Jeg anser dette som det beste målet på markedspekt på sokkelen.

Figuren nedenfor bygger på data fra Oljedirektoratet. Den viser andel av produksjonen som opereres av Statoil og Hydro. Produksjonen av gass, kondensat, NGL og olje er konvertert til samme måleenheter (milliarder Sm³ for gass og millioner Sm³ for væske) og summert. Tallene viser at til sammen opererte de to selskapene 82% av produksjonen på sokkelen i fjor.

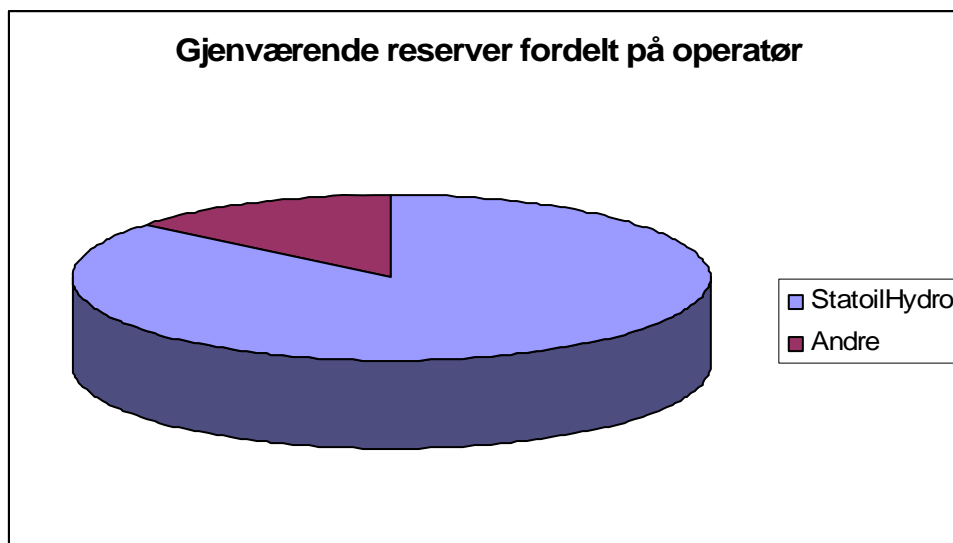
⁹ Tallene bygger på situasjonen per november 2006. Kilde: Oljedirektoratet. Troll er her regnet som ett felt med StatoilHydro som operatør, og operatørskapet på Ormen Lange er forskuttert (dvs. at Shell regnes som operatør, ikke StatoilHydro).

Figur 1: Produksjonen på norsk sokkel, fordelt per operatør, med oppsplitting. November 2006. Kilde: Oljedirektoratet.

Vi ser at den vesentligste delen på sokkelen som ikke opereres av StatoilHydro er ConocoPhillips sitt operatørskap helt sør i Nordsjøen, tildelt før opprettelsen av Statoil. Hvis vi ser vekk fra Ekofisk-feltet sitter StatoilHydro på 89 prosent av operatørskapene, målt i produksjonsvolum.

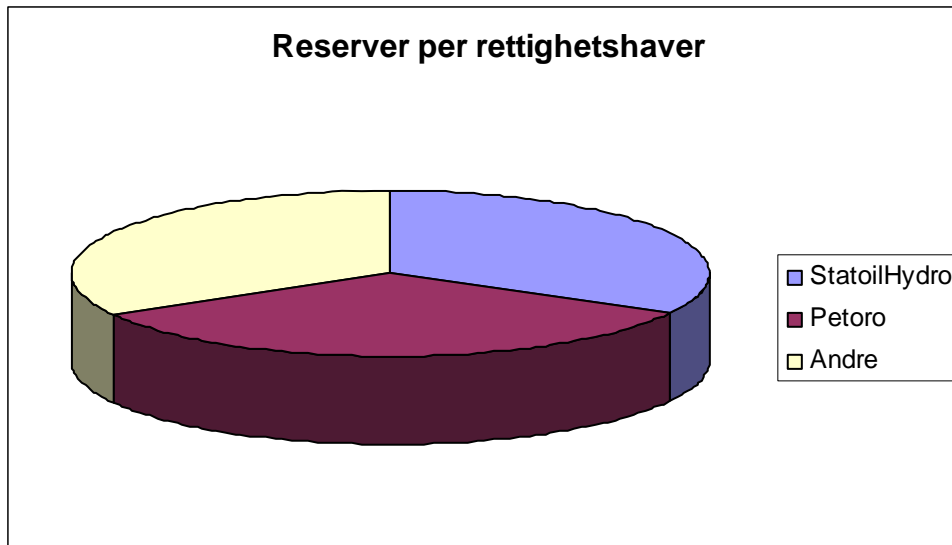
I det følgende presenteres en del reservetall fra norsk sokkel.¹⁰

¹⁰ Reserver omfatter reserver i produksjon, reserver med godkjent plan for utbygging og drift, og reserver som rettighetshaverne har besluttet å utvinne. For en nærmere beskrivelse av ressursklassifiseringen, se Oljedirektoratet (2001).

Figur 2: Gjenværende reserver på norsk sokkel, fordelt per operatør.
Kilde: Oljedirektoratet.

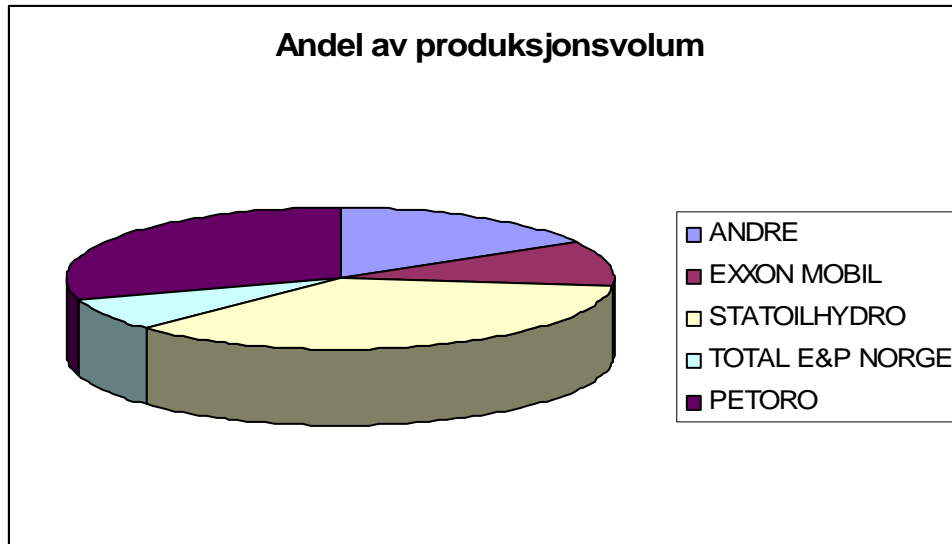
StatoilHydro er operatøransvarlig for en andel på 86% av gjenværende reserver, mens andre har 14%. Bildet er et annet hvis vi i stedet fordeler reservene i forhold til lisenseierskap.

Figur 3: Gjenværende reserver på norsk sokkel, fordelt per rettighetshaver.
Kilde: Oljedirektoratet.

StatoilHydro eier 33%, Petoro 34%, og 33% tilhører andre selskaper. I form av eierskap er altså StatoilHydro ikke så dominerende som tilfellet er på operatørskap. Det samme gjelder for produksjon.

StatoilHydros eierandeler i lisenser på norsk sokkel tilsvarer 36% av produksjonsvolumet. Produksjonen er splittet opp på mange selskaper, hvorav mange har svært lav produksjon. De store aktørene fremgår av følgende diagram:

Figur 4: Produksjonsvolum på norsk sokkel, fordelt per sentrale rettighetshavere.
Kilde: Oljedirektoratet.

Petoro sitter på 30%, ExxonMobil har 10%, Total E&P Norge har 8%, mens andre har 17%.

4. Behov for konkurranse

Den vanlige innvendingen mot fusjoner er at de rammer kundene i form av høyere priser og lavere kvalitet. Konkurransen i sluttprodukter som bensin påvirkes kanskje ikke så mye av denne fusjonen, så da er kanskje saken grei? – Nei, da glemmer man at den viktigste kunden til selskapene på norsk sokkel er staten. Staten gir selskapene konsesjoner til å finne og utvinne olje og gass, for derigjennom skape inntekter for fellesskapet. Som alle andre kunder er staten avhengig av konkurranse for å få levert gode tjenester til riktig pris.

I det følgende nevnes noen av områdene der konkurransen er viktig. Konkurranse er normalt viktig for å gi et press i retning av effektivitet. En del aktiviteter i Statoil og Hydro er reelt dupliserende og det er ikke åpenbart at selskapet vil ha nok press til å realisere disse kostnadsreduksjonene. Det kan i denne sammenheng være formålstjenlig for petroleumforvaltningen å introdusere en åpen og transparent studie av kostnadsbenchmarking, der kostnader for ulike lisenser offentliggjøres årlig. Dette kan gjøres parallelt med at man setter ut felt- og selskapsspesifikke kostnadsstudier. Dette er ingen ny idé, men vil kunne være ekstra nyttig med den næringsstrukturen man nå har fått. En annen utfordring det nye selskapet vil stå overfor er å klare å koordinere mange utbyggingsprosjekter parallelt.¹¹ Det vil derfor være svært viktig å holde på kritisk personell innen prosjektstyring og kontraktsadministrasjon.

¹¹ Én av årsakene til kostnadsoverskridelser på norsk sokkel har vært at prosjektstyringskompetansen i det enkelte selskap har vært for liten i forhold til utbyggingskapasiteten; se NOU 1999:11 og Osmundsen (1999, 2006).

Andre funksjoner i Statoil og Hydro er ikke dupliserende, men komplementære, ettersom de representerer et faglig mangfold på områder som reservoarforståelse, letevirksomhet, teknologiutvikling, m.v. Sanering av høykompetente fagavdelinger i de to selskapene på disse og beslektede områder kan gi en utarming av et viktig faglig mangfold på sokkelen. Dette kan medføre høye samfunnsøkonomiske kostnader som følge av fusjon og redusert konkurranse. Petroleumsvirksomhet er en høykompetent bransje der kostnadsminimering ikke nødvendigvis gir maksimering av overskuddet. Små justeringer innen leting, utbygging eller produksjon kan representere enorme verdier (ofte tidskritiske), langt høyere enn tilleggskostnaden for å ha et kompetent og variert fagmiljø.

En fusjon vil svekke forhandlingsmakten til petroleumsforvaltningen og redusere dens muligheter for å maksimere inntektene til fellesskapet. Man kan betrakte regulering og beskatning av petroleumsforekomstene som et forhandlingsspill mellom forvaltningen og oljeselskapene. Forvaltningen er avhengig av konkurranse mellom ulike oljeselskaper for å få en god forhandlingsposisjon i spillet. Et grunnleggende problem for reguleringsmyndighetene er asymmetrisk informasjon, dvs. problemet som oppstår ved at oljeselskapene kjenner en del tekniske og reservoarmessige aspekter bedre enn myndighetene.¹²

Frem til nå har forvaltningsmyndighetene hatt fordelene av konkurrerende innspill fra Statoil og Hydro. Disse, sammen med innspill fra andre selskaper på sokkelen, har gitt myndighetene verdifull informasjon om helheten på sokkelen. Dette har også redusert problemstillinger knyttet til asymmetrisk informasjon, ettersom mulighetene for strategisk rapportering reduseres når myndighetene kan sammenholde innspill fra ulike konkurrerende selskaper. Til sammen har dette gitt myndighetene et godt grunnlag for å treffe beslutninger - eksempelvis lisenstildelinger - som maksimerer verdiskapningen for norsk petroleumsvirksomhet. Med en fusjon mellom de to desidert største operatørselskapene på norsk sokkel reduseres dette informasjonstilfanget betydelig.

Vi trenger mangfold på operatørsiden for å fremme ulike geologiske modeller, ulike utbyggings-, utvinnings-, og transportløsninger og ulike kommersielle modeller. Mangfold av selskaper med konkurrerende løsninger har vist seg å være verdiskapende for norsk sokkel.

Mangfold på operatørleddet er viktig for å stimulere til utvikling og uttesting av ulike tekniske løsninger, og for opprettholdelse av nødvendig mangfold og teknologiutvikling i leverandørnæringen. Med færre aktører på kjøpersiden etter fusjonen er det en reell fare for at det blir færre leverandører på norsk sokkel og at man derigjennom i mindre grad får utviklet nye løsninger (faglig ensretting). Det er en fare for at man får bestemte hoffleverandører og at mangfoldet dermed kan bli svekket. Et argument som taler mot dette er at StatoilHydro vil være svært bevisst på å opprettholde en virksom konkurranse i leverandørmarkedet. Faren for konsentrasjon må også veies opp mot eventuelle skalafordeler i forskning.

¹² Se Osmundsen (1995, 1998, 2005).

Den økte konsentrasjonen på oljeselskapssiden vil styrke deres forhandlingsmakt mot leverandørbedriftene om rettigheter til ny teknologi. Det er en fare for at dette vil svekke insentivene til forskning. Det er også en reell fare for at det fusjonerte selskapet vil forske mindre enn summen av forskningen til Statoil og Hydro. En konsekvens av dette er at myndighetenes ansvar for petroleumsrettet forskning vil derfor øke. Her er det mye å gå på, den offentlige satsingen på petroleumsrettet forskning er svært liten i forhold til provenyopotensialet knyttet til økt utvinningsgrad og forbedret forvaltning av kommersielle forhold.

Vi trenger et likvid annenhåndsmarked for lisenser, og vi trenger også konkurranse om transport, prosessering og gassalg. Dette er tjenester som nye aktører på sokkelen er helt avhengige av. For å opprettholde konkurransen på norsk sokkel er det åpnet for en rekke nye oljeselskaper. Disse er ofte ikke fullt integrerte selskaper og vil i større grad enn de etablerte aktørene være avhengig av å kjøpe tjenester fra etablerte selskaper. Redusert konkurranse om slike tjenester vil helt klart redusere ønskeligheten og mulighetene for nye aktører til å være aktive på norsk sokkel.

5. Konklusjon

Utenlandssatsingen er både riktig og viktig. Men man må ha to tanker i hodet på en gang. Det må satses både ute og hjemme. Utenlandssatsingen må ikke gå ut over aktiviteten på norsk sokkel. Dette vil være en svært dårlig samfunnsøkonomisk løsning, ettersom statens provenyopotensiale i overskuelig fremtid vil være desidert størst på norsk sokkel. Å tillate en så sterk markeds konsentrasjon som fusjonen StatoilHydro representerer - uten samtidig å stimulere konkurransen og styrke petroleumsforvaltningen - kan nettopp være å satse ute på bekostning av norsk sokkel, ettersom det er en fare for at den nødvendige dynamikken på norsk sokkel kan bortfalle.

I hele den norske petroleumshistorien har man betonet betydningen av konkurranse. Det er ikke noe i dagens situasjon på norsk sokkel som tilsier at myndigheten bør endre sitt syn på dette punktet. Vi pleier i andre sammenhenger gjerne å sammenligne oss med UKCS og Mexico-golfen. Begge disse områdene er preget av sterk konkurranse. Den nye næringsstrukturen på norsk sokkel, om ikke myndighetene setter inn egnede tiltak, vil ligne mer på et land som Brasil. Alternativet i slike land er normalt sett begrenset til å samarbeide med statsselskapet. Å etablere seg som konkurrent er normalt ikke mulig. Nå har vi andre reguleringer i Norge, som ved en opprustning vil tillate en viss grad av konkurranse. Men problemstillingen vil allikevel ligge der, eksemplifisert ved at StatoilHydro får en tilnærmet totaldominans i markedet for flytende rigger på norsk sokkel. Denne typen markeds makt vil gjøre det mindre attraktivt for andre selskaper å operere på norsk sokkel. I tillegg til de vanlige ulempene forbundet med bedrifter som har stor markeds makt - ineffektivitet og svekket kreativitet - vil man kunne støte fra seg andre selskaper.

Den norske staten har flere roller i petroleumssektoren; eier, skattlegger og regulator. Hovedfokuset synes i de senere år å ha vært på eierrollen, og det er hensynet til børskurs

som styrer mye av oljepolitikken. Satt på spissen så er det i dag investeringsbanker som utreder oljepolitikken, og Storting og forvaltning får dette presentert som ferdige pakker som ikke kan endres - og som må besluttes på svært kort tid - av hensyn til børsregler. Da skal man være klar over at investeringsbankene har et svært smalt perspektiv på sin virksomhet, som ikke er sammenfallende med hva som er samfunnsøkonomisk optimalt. Det er heller ikke eierrollen som er viktigst for staten, men derimot skattlegging og regulering. Det er petroleumsskatten fra norsk sokkel som i all hovedsak fyller opp pensjonsfondet, ikke dividende og kursstigning på aksjer.

Det er på tide at politikere og myndigheter kjenner sin besøkelsestid og utreder de brede samfunnsøkonomiske konsekvensene i oljepolitikken. Mange synes å leve i den villfarelse at man har offentlig styring av oljesektoren bare man har høy statlig eierandel i StatoilHydro. Dette hadde kanskje en viss grad av sannhet før Statoil ble børsnotert, da selskapet fortsatt hadde brede samfunnsmessige hensyn i sin målfunksjon. Etter børsnotering er målsettingen kort og godt høyest mulig bedriftsøkonomisk avkastning til eierne, helt likt eksempelvis utenlandske selskaper på norsk sokkel. Diskusjonen rundt Eierskapsmeldingen, for ikke å snakke om dialogen mellom enkeltpolitikere og ledelsen i Statoil og Hydro etter den varslede fusjonen, skulle fjerne all tvil om at muligheten for samfunnsmessig styring i oljesektoren gjennom eierskap er helt minimal. Aksjeloven og hensynet til minoritetsaksjonærene setter her sine klare begrensninger. Høy markedsmakt til ett enkeltstående selskap - som for alle praktiske formål opptrer som et privateid selskap - er derfor mer problematisk enn tidligere på sokkelen. På helt samme måte som markedsmakt er problematisk i andre næringer. Hvis myndighetene ikke ønsker å gjøre noe med konsentrasjonen av operatørskap på norsk sokkel, som uttalelsene fra sentrale politikere så langt indikerer, blir det desto mer viktig å ruste opp petroleumsforsvaltningen samt gjøre egnede justeringer i rammeverket for næringen.

Litteratur

Faktaheftet (2006), FAKTA Norsk Petroleumsvirksomhet, gitt ut av OED og OD.

NOU 1999:11, *Analyse av investeringsutviklingen på kontinentalsokkelen*, oppnevnt av Olje- og energidepartementet 28. august 1998.

Oljedirektoratet (2001), "Veiledning til klassifisering av petroleumssressursene på norsk kontinentalsokkel", http://www.npd.no/regelverk/r2002/Ressursklassifisering_n.htm

Osmundsen (2007), "Oljefusjonen - Virkninger for norsk sokkel", utredning på oppdrag fra Petoro.

Osmundsen (2006), "Optimal organisatorisk og kontraktsmessig utforming for petroleumsprosjekter", *Økonomisk Forum* 7, 16-22.

Osmundsen, P. (2005), "Optimal Petroleum Taxation -Subject to Mobility and Information Constraints", in Glomsrød, S. and P. Osmundsen, eds., *Petroleum Industry Regulation within Stable States. Recent Economic Analysis of Incentives in Petroleum Production and Wealth Management*, Ashgate Studies in Environmental and Natural Resource Economics, Ashgate Publishers.

Osmundsen, P. (1999), "Kostnadsoverskridelser på sokkelen; noen betraktninger ut i fra kontrakts- og insentivteori", *Beta*, 1/99, 13-28.

Osmundsen, P. (1998), "Dynamic taxation of nonrenewable natural resources under asymmetric information about reserves", *Canadian Journal of Economics*, 31,4, 933-951

Osmundsen, P. (1995), "Taxation of petroleum companies possessing private information", *Resource & Energy Economics*, 17, 357-377.

Osmundsen, P., Mohn, K., Asche, F., and B. Misund (2007), "Is the Oil Supply Choked by Financial Markets?", *Energy Policy* 35, 1, 467-474.

Osmundsen, P., Mohn K., Emhjellen. M., and F. Helgeland (2006a), "Mergers and Acquisitions in the Oil and Gas Industry; What Size Means for Profitability", in Jerome Davis, Ed., *The Changing World of Oil. An Analysis of Corporate Change and Adaptation*, Ashgate Publishers, ISBN 0-7546-4178-3.

Osmundsen, P., Asche, F., and K. Mohn (2006b), "Valuation of Oil Companies – Size Matters", *Energy Journal*, 27, 3, 49-64.

Osmundsen, P., Asche, F., og K. Mohn (2004), "Ny kunnskap om verdsetting av oljeselskaper", *Revisjon & Regnskap* 5, 27-32.

Osmundsen, P., Mohn, K., Emhjellen, M., og F. Helgeland (2002), "Størrelse og lønnsomhet i den internasjonale olje- og gassindustrien", *Magma, Tidsskrift for Økonomi og Ledelse* 5, Nr. 5/6, 43-56

Wood Mackenzie (2006), "Statoil, Upstream Radar Report".